

SÈRIE 4

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes són orientatives. El corrector o correctora valorarà positivament –a més dels continguts conceptuals- l'ordre en l'exposició, la precisió i el llenguatge emprat, i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que els alumnes aportin, més que no pas allò que deixin de dir. També valorarà positivament la utilització de la terminologia geogràfica i la claredat en l'exposició.

Opció A

Exercici 1: Text sobre el comerç a Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 16 i 17 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 2.6 i els blocs de continguts procedimentals 1.7 i 3.2 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 5 del document de concreció del currículum: *els espais de producció al món*, en concret l'apartat: *l'espai econòmic català*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

En el text s'exposen les idees següents:

Els canvis en la societat han influït en les transformacions comercials del país.

Aquests canvis s'han accelerat a causa de l'increment de la mobilitat, les noves necessitats i hàbits de consum.

Activitats comercials tradicionals com ara fires i mercats setmanals han desaparegut o han reduït molt la seva importància, mentre que han sorgit noves formes comercials.

(1)

2) [1,5 punts]

L'alumnat hauria de respondre unes definicions semblants a les següents:

comerç exterior: el comerç que s'estableix amb territoris fora d'un país.

-comerç interior: comerç que s'estableix entre persones o empreses a l'interior d'un país.

(0,5)

comerç majorista: és el que treballa amb grans quantitats de material, els emmagatzema i distribueix entre altres establiments comercials.

comerç minorista: és el que se subministra al consumidor final dels productes.

(0,5)

exportació: ingressos procedents de la venda d'articles i serveis a d'altres països.

importació: pagaments resultants de la compra de productes o serveis d'altres països.

(0,5)

3) [2,5 punts]

L'alumnat hauria de respondre de manera aproximada a la següent:

Les formes de comerç interior tradicional:

El comerç interior tradicional estava basat en les botigues de petites dimensions i en activitats periòdiques com ara mercats setmanals i fires.

(0,5)

Les noves formes de comerç dels darrers decennis:

Les botigues tradicionals han anat perdent pes en favor d'establiments com ara autoserveis, supermercats, grans magatzems, hipermercats o centres comercials.

(0,5)

Principals productes d'exportació i d'importació:

Catalunya exporta especialment productes industrials com ara maquinària, material de transport o productes químics, mentre que importa tot tipus de productes, amb un pes significatiu de matèries primeres per a les indústries i per a la producció d'energia.

(0,75)

Principals països d'exportació i d'importació:

L'exportació es dirigeix essencialment a la Unió Europea (70%) i en molta menor mesura a Amèrica i a la resta d'Europa. La importació prové també majoritàriament de la Unió Europea però en un percentatge creixent també d'Àsia.

(0,75)

Exercici 2: Mapa de producció d'electricitat al món

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 2, 3, 5 i 38 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 1.2 i 1.5 amb el bloc de continguts procedimentals 1.4 i 2.5 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 2 del document de concreció del currículum *El medi físic com a recurs per a les activitats humanes*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

La informació més destacable que proporciona el mapa és la següent:

Mapamundi amb informació de l'any 2003 sobre la producció d'electricitat a partir de fonts renovables o no renovables. La unitat emprada és el Terawatt/hora.

(0,5)

La informació principal que proporciona el mapa és la següent:

La producció d'electricitat l'any 2003 a nivell mundial es concentra de forma molt destacada als països desenvolupats: en primer lloc a Amèrica del Nord, a continuació a l'est i sud-est asiàtic i als països de l'Europa Occidental.

En l'àrea corresponent als països en vies de desenvolupament destaquen l'Orient mitjà, l'Àsia meridional, l'Amèrica central i el Carib i l'Amèrica del sud (l'únic àmbit on la producció d'electricitat procedent de fonts renovables supera àmpliament a les energies convencionals).

(0,5)

2) [1,5 punts]

Els tres combustibles fòssils emprats en la producció d'energia elèctrica són: el petroli, el carbó i el gas natural.

(0,5)

L'alumnat hauria d'explicar que l'energia obtinguda a partir dels combustibles fòssils es considera ambientalment no sostenible perquè són fonts d'energia no renovables i altament contaminants.

(1)

3) [2,5 punts]

L'alumnat hauria de comentar els següents aspectes:

L'energia nuclear s'obté del calor alliberat en el procés de fissió dels nuclis dels àtoms dels minerals radioactius. Especialment s'utilitza urani enriquit. S'utilitza com energia primària per a l'obtenció d'electricitat. L'energia nuclear es va generalitzar als països desenvolupats a partir de la crisi del petroli del 1973 com a estratègia per superar la dependència energètica del petroli.

(1)

A causa de l'alt nivell tecnològic necessari i d'una inversió econòmica inicial molt alta, la majoria de les centrals nuclears es troben al països desenvolupats: EUA, Europa, Rússia i el Japó. En els darrers anys alguns països en vies de desenvolupament, com la Índia, el Pakistan, Mèxic o la Xina també han incorporat aquest tipus d'energia. Pel que fa a les reserves, els principals països productors d'urani del món són el Canadà, Austràlia, Nigèria i Namíbia.

(0,5)

Sobre els avantatges i els inconvenients l'alumnat hauria d'esmentar els aspectes següents:

El procés de fissió no produeix CO₂ per aquest motiu es postula aquesta energia com a alternativa als combustibles fòssils per reduir l'efecte hivernacle i el canvi climàtic.

L'energia nuclear té un poder calorífic molt alt: amb uns pocs quilograms d'urani ja es pot posar en funcionament una central nuclear i la rendibilitat econòmica de l'energia és alta.

El principal problema de la utilització d'aquesta energia es l'alt cost ecològic que té, des de l'obtenció del mineral d'urani, el procés d'enriquiment, i la utilització com a combustible genera una sèrie de residus contaminats que són molt difícils de tractar, amb una vida radioactiva molt llarga i que cal emmagatzemar en algun lloc.

Un altre inconvenient és el risc d'accident que poden tenir conseqüències nefastes tal com han demostrat els accidents de les centrals nuclears de Harrisburg als EUA el 1978 o el de Txernobyl a l'URSS el 1986.

Pel fet que la tecnologia és força complexa i els residus radioactius són potencialment utilitzables en la fabricació d'armes nuclears, la tecnologia es troba en mans d'uns pocs països, fet que crea dependència tecnològica i conflictes geopolítics (acords de limitació nuclear que alguns estats no accepten... proliferació d'arsenals nuclears a països amb inestabilitat política (Pakistan, Iran, Corea del Nord, etc.).

(1)

Opció B

Exercici 1: Text sobre l'agricultura a la Xina

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 11, 20 i 36 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 2.1 2.2 i amb els blocs de continguts procedimentals 1.7 i 3.4 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits als punts 5 del document de concreció del currículum: *Els espais de producció al món, en concret l'apartat Els espais de producció agrària al món.*

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

Les idees principals del text són les següents:

La terra cultivada a la Xina és escassa, menys d'1 ha per càpita.

La meitat dels camperols xinesos produeixen per a menjar ells, només el 30% dels camperols pot comercialitzar el 30% de la producció.

Al llarg de la història la Xina va resoldre el problema de l'escassetat de terra amb la comunitat agrària, cada família rep una quantitat de terra en funció del número de boques per alimentar, fet que va ser continuat per la Rep. Popular Xinesa.

Aquest sistema distingeix entre dret de propietat i dret d'explotació.

La industrialització no ha resolt el problema i una minoria s'ha apropiat de la major part dels recursos.

(1)

2) [1,5 punts]

L'alumnat hauria de contestar de manera semblant al que s'exposa a continuació

Agricultura extensiva: agricultura en grans extensions i rendiments baixos per superfície

Agricultura intensiva: agricultura en espais reduïts amb alts rendiments per superfície

(0,5)

Policultiu: conreu de diferents espècies en la mateixa explotació

Monocultiu: domini d'un sol tipus de cultiu en la mateixa explotació

(0,5)

Latifundi: Explotació agrària de grans dimensions

Minifundi: Explotació agrària de reduïdes dimensions, insuficient per a mantenir una família.

(0,5)

3) [2,5 punts]

L'alumnat hauria de contestar de manera semblant al que s'exposa a continuació:

Destinació de la producció:

L'agricultura de subsistència produeix per al propi consum de l'agricultor i la seva família, només petits excedents ocasionals es poden vendre als veïns o al mercat local.

(0,5)

La quantitat de mà d'obra utilitzada en l'agricultura d'autosuficiència o subsistència és molt alta. Cal un nombre molt gran de persones per a treballar la terra amb una baixa productivitat.

(0,5)

Especialització productiva: l'agricultura de subsistència ha de basar-se en el policultiu, sovint en petites superfícies de conreu.

(0,5)

Tecnificació: hi ha una gran mancança de tècniques científiques i maquinària que assegurin la producció.

(0,5)

Problemes mediambientals i localització geogràfica: el principal problema ambiental de l'agricultura de subsistència és la necessitat de majors superfícies de terra al augmentar el nombre de boques per alimentar, fet que en els països subdesenvolupats comporta la destrucció dels boscos. Aquest tipus d'agricultura es dona principalment en països del Tercer Món.

(0,5)

Exercici 2: Mapa de l'índex de desenvolupament humà

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 17, 20 i 31 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 4.4 i amb el bloc de continguts procedimentals 1.4 del currículum de Geografia. També es verifiquen els aprenentatges referits al punt 6 del document de concreció del currículum *Els intercanvis en un món global*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar els següents aspectes:

Es tracta d'un mapamundi de tipus temàtic que reflecteix la distribució de l'Índex de Desenvolupament Humà a tot el món l'any 2005. La font és el PNUD, Informe sobre el Desenvolupament Humà 2005 i les dades es presenten classificades en índex alt, mitjà i baix.

(0,5)

Les zones que es poden diferenciar són: amb índex alt Amèrica del Nord, Mèxic i Amèrica temperada, Europa occidental, Japó i Austràlia; amb un índex mitjà Àsia, la major part d'Amèrica Llatina i el nord i sud d'Àfrica i, finalment amb índex baix la major part del continent africà.

(0,5)

2) [1,5 punts]

PIB: la riquesa total produïda en un país durant un període de temps determinat que sol ser un any.

(0,5)

IDH: índex comprès entre 0 i 1 que mesura el desenvolupament a partir de l'esperança de vida, els anys d'estudi i l'alfabetització i el PIB per càpita per paritats de poder adquisitiu.

(0,5)

Els exemples d'indicadors poden ser molt diversos: consum d'energia, mortalitat infantil, esperança de vida, metges per habitant, consum de calories per habitant...en tot cas es valorarà que els que proposi l'alumnat siguin adequats.

(0,5) Si s'esmenten dos indicadors o més, si només se n'esmenta un: 0,25 punts.

3) [2,5 punts]

La resposta a les qüestions hauria d'incloure els següents aspectes:

Els països desenvolupats constitueixen el centre de l'economia mundial, tenen un alt nivell de productivitat i disposen de capitals i de tecnologia avançada.

La producció industrial està especialitzada i posseeix un alt valor afegit, ja que incorpora recerca i innovació tecnològica.

La situació en el mercat internacional és clarament de domini, ja que controlen els intercanvis a nivell mundial així com els preus, donat que la seva producció està centrada tal com s'ha esmentat en les manufactures especialitzades i en els processos de transformació i distribució de les matèries primeres.

(1)

Països en via de desenvolupament: generalment, formen la perifèria de l'economia mundial amb un baix nivell de productivitat i una gran dependència tecnològica i financera.

La indústria, o bé està poc desenvolupada o bé està centrada en la producció de manufactures generalment controlada per les multinacionals.

La seva situació en el comerç internacional es caracteritza per unes condicions desavantajoses, ja que la seva producció centrada en les matèries primeres o en manufactures amb poc valor afegit situa aquests països en una situació de desigualtat a l'hora de competir amb els estats desenvolupats.

(1)

Pel que fa als països d'exemple, hi ha moltes possibilitats, per tant, caldrà valorar la seva adequació. (Si es citen els sis que es demanen 0,5 punts, si només se n'esmenten tres o quatre 0,25 punts).